

Tirsdagsanalyse. Pensionisterne erobrer verden

Antallet af ældre, der slår sig ned i udlandet efter pensionen, er mangedoblet de seneste årtier.

Moderne pensionister verden over flytter sig mere end nogensinde. De indtager nye rum, nye muligheder, nye huse, nye byer, nye lande og landområder.

Med både private og offentlige pensionsordninger åbner sig et frirum i livsløbet, og med et fortættet transport- og satellitnet over hele kloden byder tæpper af rejse- og kommunikationsmuligheder sig til. Globaliseringen giver baghjul til fortidens barrierer af sprogforbistring, valutaveksling og savnet af hjemlige kødgryder; Burger King er overalt.

I dele af verden møder man ligefrem kolonier af ældre mennesker; de bevæger sig solbrune rundt i 'solare utopia'.

Antallet af pensionister, som flytter frivilligt for at forbedre deres livskvalitet, er steget eksponentielt, især i de vestlige lande på den nordlige halvkugle.

I Danmark var der i 1995 7.000 pensionister, som modtog deres pension i udlandet. I 2001 var antallet 21.000, mens det i 2011 var steget til 46.000; en stigning på over 100 procent over 10 år.

Eller sagt på en anden måde: Antallet er mere end seksdoblet på godt 25 år.

Forskningen er interesseret i denne nye pensionistbevægelse på grund af dens oplagte betydning for turisme, økonomi, sundhed og kulturel integration. Pensionister fra hele Norden deltager i høj grad i bevægelsen, og derfor er der nu udkommet en bog, der samlet præsenterer nordiske pensionisters erfaringer, fordi de har visse socialpolitiske og kulturelle vilkår til fælles.

To artikler i bogen handler om svenske indenrigspensionistflytninger; om velhavende stockholmere, som flytter på landet, og om middelklassepensionister, der flytter ind i et seniorbofællesskab. For dem betyder flytningen, at de føler sig 'i bevægelse'.

I opposition til fordomme om alderdom som et stivnet livskapitel rykker de teltplæne op og befæster både deres egen identitet og den moderne opfattelse af ældre mennesker med nutidens stærke kulturelle anerkendelsesmarkører og foranderlig frem for stilstand.

Mange nordiske pensionister, som migrerer, kommer på et tidspunkt i kontakt med en nordisk, luthersk kirke i det område, de er flyttet til. Her samles man om et både nationalt (eller fællesnordisk) og religiøst fællesskab.

Nordboere i dag er ikke kendt som folkefærd i dyb religiøsitet, men ofte ser man i udlandet, at kirken tilbyder folk et både afslappet og socialt samlingspunkt, som i nogle tilfælde også øger den religiøse tilknytning.

PENSIONISTER, der flytter til udlandet, er langtfra ens. Nogle af dem behersker sproget i deres nye hjemland, mens andre slet ikke kan gebærde sig. En stor del af det frivillige arbejde handler om at oversætte og guide landsfæller rundt i det, der kan virke som en kaotisk jungle, når man ankommer til et fremmed land.

Kultur og identitet har stor betydning for migranter. Det, man spiser, bliver et symbol for, hvordan man forholder sig til den kultur, man er - eller ikke er - en del af.

Politisk har de nordiske lande en del fællestræk, men Danmark adskiller sig ved at være det mest restriktive, hvad angår bevægelser over grænsen.

Kapitlet fra Danmark forholder sig til de økonomiske og sundhedsmæssige rammer, som den danske stat sætter for pensionister, der ønsker at krydse grænsen permanent.

Først og fremmest bygger kapitlet dog på en etnografisk undersøgelse blandt danske pensionister i Spanien og Tyrkiet, som viser, at en stor del af disse migranter er flyttet, fordi de lider af kroniske eller alvorlige sygdomme.

Deres indtægtsgrundlag er meget forskelligt, og nogle har kun offentlig pension fra Danmark. Klimaet er befordrende for deres helbred og livskvalitet, og man kan endda sige, at deres flytning er en form for 'sundhedsfremme'; et begreb, som hyldes af den danske stat.

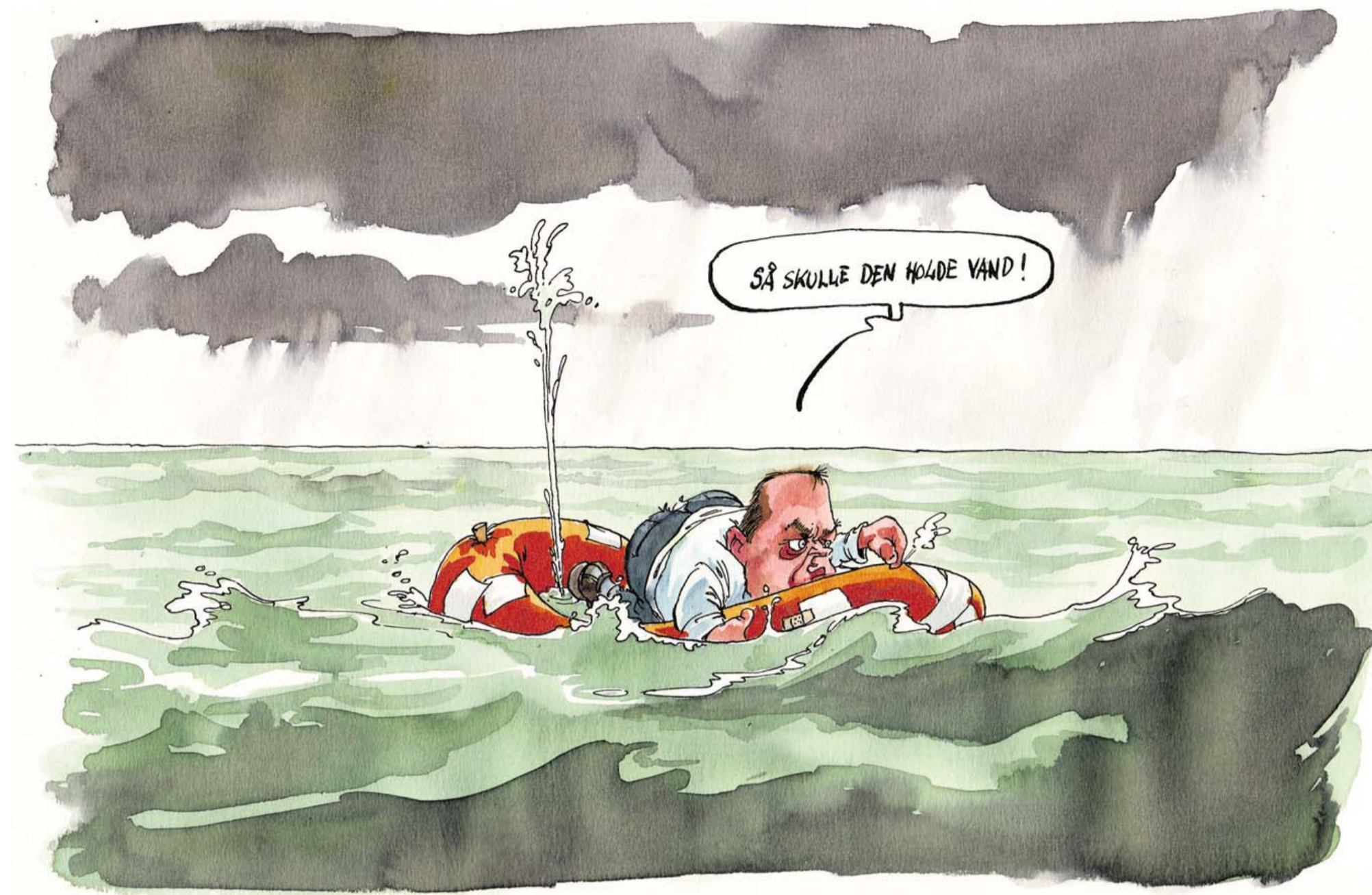
Den danske politik på området opfatter tilsyneladende migranter som velhavende og forventer, at de klarer sig uden den statslige støtte, som hjemmehørende pensionister har ret til, for eksempel adgang til det offentlige sundhedsvæsen.

Der foregår altså en diskriminering af danske statsborgere, afhængigt af, om de befinder sig inden for eller uden for den nationale grænse i Danmark. Det kaldes 'metodologisk nationalisme', når den statslige grænse opfattes som rammen om både tanke og handling.

En sådan tænkning udgør en barriere for at undersøge, i hvor høj grad den danske pensionistbevægelse kan være en økonomisk fordel, fordi migranterne praktiserer netop den sundhedsfremme, som er et politisk nøgleord i dansk sundhedspolitik - inden for grænsen.

Anne Leonora Blaakilde er forskningslektor ved Institut for Medier, Erkendelse og Formidling på Københavns Universitet. Hun er aktuel med bogen 'Nordic Seniors on the Move. Mobility and Migration in Later Life'.

Hul igennem



Der er rejst fornyet tvivl om Lars Løkke Rasmussens forklaringer om sit forhold til klimaorganisationen GGGI. Tegning: Roald Als

Forsvarschefen jokker i spinaten



SIGNATUR
ANDERS JERICHOW

Svigter forsvarschefen? Eller blev Peter Bartram selv svigtet, da han blev sendt til te hos Bahrains militære undertrykker?

Man kan også blive for høflig. Bøvhøvede vores forsvarschef, Peter Bartram, virkelig at tage til thé hos feltmarskal, sheik Khalifa bin-Ahmed al-Khalifa i sidste uge?

Hverken Bartram eller Khalifa bin-Ahmed al-Khalifa er hvem som helst. Bartram repræsenterer det danske demokratiske retssamfund. Sheiken er tovholder for et militært diktatur, som ikke alene har smadret de stærke demonstrationer for demokrati i Bahrain. Diktaturet har også fængslet og tortureret en dansk statsborger, som i snart tre år har siddet bag tremmer i den lille oliestat.

Bartram udtaler selv, at temødet var

ren høflighed. Men det var hverken høfligt eller retskaffent over for samvittighedsfangen med det danske pas, Abdulhadi al-Khawaja.

MÅSKE har Bartram bare jokket i spinaten, og det kan være en ærlig fejl. Men det hænger ikke sammen, at den danske ambassadør med residens i Saudi-Arabien i flere år har aflagt besøg hos samvittighedsfangen i Bahrain og knoklet for at udvirke en løsladelse, og at vores forsvarschef - uden at nævne Khawaja - så drikker hygge-høflighedste med den øverstbefalende for det samme militær, som har knust de fredelige demonstrationer i Bahrain.

Intet i denne historie er hyggeligt. Intet er rart. Intet er retskaffent. Tusinder af borgere - til sidst flere hundrede tusinde - i Bahrain gik i foråret 2011 i fredelige demonstrationer for politisk frihed. De samledes på den såkaldte Perleplads med det berømte perlemonument, tegnet af en dansk arkitekt, hvor de ganske værdigt udbød sig ytringsfrihed, politisk frihed og demokrati. En af de mest populære talere var Abdulhadi al-Khawaja, som blandt andet havde været til demokrati-træning, måske også te i det danske Institut for Menneskerettigheder og i det danske udenrigsministerium, da han og familien boede her i 1990'erne. Folket kunne lide ham. Men den selvdråbte konge-

“ I bedste fald er det en fejl fra forsvarschefens side. I pinligste fald er han selv blevet svigtet af manglende omtanke i Forsvarsministeriet. I værste fald er det et tegn på, at indsatsen for Khawajas løsladelse er opgivet

magt kunne ikke lide ham. Agenter hentede ham, gennembankede ham og fik ham spærret inde. Resultatet blev en livstidsstraf, skønt han intet havde på samvittigheden ud over at gøre brug af sin ytringsfrihed. Khawaja er ikke den eneste. Systemkritikere er arresteret i flæng. Perlemonumentet er fjernet fra jordens overflade. De bahrainiske magthavere mener, at Perlepladsen skal glemmes, Khawaja knægtes, og kravet om demokrati stoppes. Men den danske regering har vist en rank vilje til i det mindste at insistere på at få Khawaja fri. Både Villy Søvnald og Hilary Clinton har, mens de var udenrigsministre, rejst Khawajas sag over for det bahrainiske kongehus. Chefen for USA's styrker på de kanter, Centcom, har personligt bedt Bahrains konge om frigivelse af Khawaja. Så virker Bartrams høflighed unægtelig lidt mat. Og endnu mindre opmuntrende er det, når Bahrain faktisk havde lovet den danske regering at løslade Khawaja i 2012, men svigtede sit løfte i sidste øjeblik.

KHAWAJAS datter Zainab - student fra Danmark - har netop tilbragt et helt år i fængsel for at krænke kongemagten. Ligesom sin far er hun dynamisk, lattermild og forbløffende stærk. »Et år er ingenting«, sagde hun ved løsladelsen i søndags, hvor hun bad om international opmærksomhed på de nu rundt regnet

3.000 politiske fanger i Bahrain. Men lige for god ordens skyld: Zainab al-Khawaja har aldrig anvendt vold. Hun har kritiseret kongemagten, selv om det er forbudt.

Efter en demonstration foran FN's kontor i hovedstaden, Manama, skrev hun på Twitter: »Jeg tror, at FN kan have misforstået os - vi krævede en løsladelse af de politiske fanger, ikke at slutte os til dem«.

DANMARK har som led i vores flådeengagement mod pirater ud for Afrikas Horn flere militærfolk udsendt til den amerikanske base i Bahrain.

Det er unægtelig et dilemma i sig selv, når flådebasen er stillet til rådighed af det samme diktatur, der spærret systemkritikere, herunder danske statsborgere, inde.

Men derfor behøver vores forsvarschef ikke stille op til høflig tedrinking med en af diktaturets militære ansvarlige. Peter Bartram behøver heller ikke lade sig fotografere sammen med den bahrainiske forsvarschef, som omgående brugte mødet til at »prise de fremragende forbindelser« mellem Bahrain og Danmark.

I bedste fald er det en fejl fra forsvarschefens side. I pinligste fald er han selv blevet svigtet af manglende omtanke i Forsvarsministeriet. I værste fald er det et tegn på, at indsatsen for Khawajas løsladelse er opgivet.

anders.jerichow@pol.dk

Vi uddanner skam til et arbejdsmarked

Kære undervisningsminister. Vi har konstant fokus på at udvikle os.

REPLIK

METTE SANDBYE, INSTITUTLEDER, INSTITUT FOR KUNST- OG KULTURVIDENSKAB, KØBENHAVNS UNIVERSITET

Kære Sofie Carsten Nielsen. I et indlæg 15.2. opfordrer du os i uddannelsessektoren til at forklare, om vi gør det godt nok i dag. Jeg leder et universitetsinstitut, som uddanner kandidater i blandt andet litteraturvidenskab, kunsthistorie, musik- og teatervidenskab. Traditionelt fik de job i kultursektoren, offentlig admini-

stration og undervisningssektoren, men i de senere år er jobandelen i private virksomheder steget markant, ligesom antallet af selvstændige er steget. I dag ansættes halvdelen af vores kandidater fra litteratur i det private, mens det gælder for en tredjedel fra kunst og teater. Vores kandidater arbejder eksempelvis i Shell, Rambøll, Kræftens Bekæmpelse, Novo og dit eget ministerium.

Vores uddannelser går på to ben, hvoraf det ene er kernefagligheden. De studerende får især på bachelordelen en dyb historisk viden helt tilbage til antikken samt teoretiske og metodiske redskaber på et højt niveau. Det er en akademisk dybde og kompetence, som vores aftagere rosede os for. Med disse redskaber kan de studerende ikke blot forholde sig til kulturprodukter, men til samfundets

“ Kom og besøg os, så vi kan vise dig, at den positive udvikling, der er sket over de sidste ti år, ikke er på trods af et forstenet gammeldags fagligt miljø

kulturelle udfordringer og sociale processer mere generelt.

Det andet ben består af alt det mere konkrete erhvervsrettede, som vi lægger oveni som en vifte af valgmuligheder. Det er et ben, vi har styrket gevaldigt de sidste fem år, hvor vi har udviklet tilvalgs-pakker i samarbejde med relevante aftagere, 'produktspcialer', som den studerende laver i samarbejde med en virksomhed, praktikordninger for alle fag og valgfri kurser med afsæt i samarbejder med eksterne partnere: litteraturformidling på biblioteker, udvikling af tv-koncepter med TV3, anvendelse af kunst på hospitaler, byudvikling, iværksætter, innovation, antiryggekampagne i samarbejde med Kræftens Bekæmpelse, samarbejder med computerspilsfolk om, hvordan man udvikler og sælger en idé.

Arbejdsløsheden for nogle af vores fag ligger et par procent over humanioras landsgennemsnit på 5,9 procent. Det har vi hele tiden fokus på. Vi kan altid gøre det bedre. Da jeg selv læste litteraturvidenskab i 1980'erne, var optaget på 100 og arbejdsledigheden på 25 pct. Inden for de sidste ti år har vi gradvis sat optaget på faget ned, så vi til september 2014 kun optager 66 studerende. I 2010 var der 4,9 pct. arbejdsløshed for vores kandidater fra litteratur.

Du vil gerne lytte. Kom og besøg os, så vi kan vise dig, at den positive udvikling gennem de sidste ti år ikke er på trods af et forstenet gammeldags fagligt miljø, men på grund af vores konstante fokus på at udvikle samarbejdet med erhvervs-livet og sammenhængen imellem uddannelse og arbejdsmarked.